

Má či nemá Evropská unie prosazovat mezinárodní obchod bez bariér?

Na toto téma debatovaly 18. listopadu v Brně studentské týmy z Obchodní akademie a jazykové školy Znojmo a z Klasického a španělského gymnázia Brno-Bystrc. Tento článek připravený vítězným týmem shrnuje nejdůležitější argumenty, které v debatě zazněly.

V souvislosti se světovou hospodářskou krizí můžeme sledovat zajímavou diskusi o vývoji obchodování Evropské unie s ostatními státy. A protože každá mince má dvě strany, i liberalizaci trhu, která se může zprvu jevit jako zaručeně nejlepší východisko, doprovází zásadní nedostatky a jen těžko řešitelná úskalí.

Zavřeme na malou chvíli oči a představme si, že dokážeme současnou situaci na světových trzích zmrazit... Ano, konečně si uspořádáme svět přesně podle svých představ! Určíme pravidla hry, která vyléčí neduhy globální ekonomiky, dají jí ten tolik potřebný impuls a natočí ji „správným“ směrem.

Jenomže – potřebuje vůbec ekonomika nějaké naše zásahy? Nejsou umělé regulace právě tím, co narušuje fungování přirozeně platných zákonů trhu? Nevytváříme zde cosi zcela zbytečného, co bude naopak rovné podmínky všech zúčastněných deformovat? Mají funkční bariéry své opodstatnění, nebo přináší spíš komplikace a zasahují do našich svobod?

EU vznikla mimo jiné za účelem lepší hospodářsko-ekonomické spolupráce. Domníváme se, že kurs mezinárodního obchodu nastavený institucemi EU je rozumný: snaží se chránit své občany před úskálími absolutně liberálního trhu, ale zároveň přebírá jeho výhody.

Mezinárodní obchodní organizace, která zásadním způsobem ovlivňuje chod světového trhu, považuje liberalizaci za prostředek ke zvýšení životní úrovně, dosažení plné zaměstnanosti a rostoucí úrovně reálných mezd. Aplikací principů liberalizace podle této organizace také přirozeně směřujeme k optimálnímu využití světových zdrojů.

Jak by to však vypadalo, kdyby všechny státy souhlasily s globálním trhem bez regulací? Naráz by se zhroutil jeden z nejdůležitějších nosných pilířů EU – idea jednotného trhu s vnějšími hranicemi. Co by to znamenalo?

Neschopnost malých firem konkurovat velkým společnostem by vedla k růstu nezaměstnanosti (proč by se vyrábělo u nás, když to levněji zvládnou čínští dělníci v hrozných podmínkách a za minimální mzdu?). Nepropagujeme takové aktivity, jako je například přinejmenším zvláštní způsob dotování (zejména francouzských) zemědělců, ale domníváme se, že „neviditelná ruka trhu“ mnohdy neřeší problémy optimálně, a to ani po stránce ekonomické.

Otevřený trh by totiž umožnil obrovský příliv zboží nejrůznější kvality. Cla uvalená na problematické druhy komodit omezují jejich přísun. Většinou se jedná o nekvalitní zboží, jehož prodej je podmíněn extrémně nízkou cenou (iž prodejce musí o clo navýšit, chce-li mít z prodeje nějaký zisk). Dnes se kontroluje pouze 1% dovezeného zboží. Přitom počet zjištěných zdravích nebezpečných výrobků stoupl

jen za loňský rok o 16% – z čehož více než polovina pochází z Číny. Obrovské hospodářské ztráty přináší s otevřeným trhem spojená kriminalita, zejména plagiátorství.

Nejde ovšem jen o naše podmínky pro obchodování a naše peníze. Z principiálních důvodů přece nelze obchodovat s nedemokratickými režimy a je ostudné, když například 76% libyjských výrobků končí v zemích EU. A nejde jen o Libyi či zmiňovanou Čínu, ale třeba i o Barmu nebo Rusko. Obchodováním

s takovými zeměmi mlčky vyjadřujeme souhlas i s jejich režimem. Domníváme se, že se nesmíme vzdát odpovědnosti za osud zde žijících lidí, protože svoboda je (jak již historie dávno ukázala) nedělitelná. Pokud má EU šanci změnit represivní politiku některých států mírovou cestou, musí se jí chopit.

Nesmíme se nechat ukolébat levným dovozem z asijských zemí, protože tyto země si pomalu vytvářejí monopol na produkci klíčových komodit. Cena jejich zboží je přirozeně nižší, protože při práci nerespektují pravidla bezpečnosti a zásady hygieny, zaměstnancům vyplácejí minimální mzdu a nejsou zavázáni k používání látek, které

není životní prostředí. To nejsou věci, které bychom v obchodě poznali na první pohled. Když vedle sebe uvidíme dva podobné výrobky, vybereme si samozřejmě ten levnější, aniž bychom přemýšleli, jak jeho výsledná cena vznikla. Domácí výrobci, kteří pravidla dodržují, ovšem naši volbu výrazně pocítí.

Svobodná konkurence je prospěšná, podněcuje k inovaci a snaží se vytvářet nejlepší podmínky pro spotřebitele. Konkurovat někomu, kdo nehraje fér, ovšem už z principu nelze.

Liberalizace bouřlivě deklaruje nejvolnější soutěž a nejrovnější podmínky. Idealisticky věří, že právě díky nim odstartují všichni soupeři naráz ze stejné čáry, což není v praxi možné. Rozdíly se mohou prohlubovat, krize snáze šířit, trh práce kolabovat. Kontrola ekonomických faktorů, které bezprostředně ovlivňují náš život, pak bude jen velmi obtížná.

Domníváme se, že funkční regulace jsou tu proto, aby pomáhaly řešit problémy volného trhu. Aby nám jednoho dne liberalizace nepřerostla přes hlavu.

Tereza Hladíková, Nikola Koutná, Lucie Kučerová, Nela Malíšková, Petra Princílková, Markéta Špetíková, Pavlína Štěchová
– Klasické a španělské gymnázium Brno-Bystrc

Videozáznam z debatního večera můžete zhlédnout na www.euroduel.cz.

Tento článek nevyjadřuje stanovisko Respekt institutu, Klubu mladých Evropanů, ani Úřadu vlády ČR. Nemusí ani odpovídat osobním názorům členů studentského soutěžního týmu.